

การสูญเปล่าทางการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิตของอุดมศึกษาไทย

EDUCATIONAL WASTE AFFECTS THE QUALITY OF GRADUATES OF THAI HIGHER EDUCATION

Corresponding author¹,
chatupol@g.swu.ac.th¹

จตุพล ยงศรี¹
Chatupol Yongsorn¹

บทคัดย่อ

การสูญเปล่าทางการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิตของอุดมศึกษาไทยเป็นผลมาจากความเหลื่อมล้ำในโครงสร้างการศึกษาของประเทศไทย และการบริหารจัดการการศึกษาที่ขาดประสิทธิภาพ จากข้อมูลพบว่า มีเด็กและเยาวชนไทยใน แต่ละปีกว่าร้อยละ 60 จากจำนวนเด็กและเยาวชนไทยที่เกิดมาราวปีละประมาณ 9 แสนคน ได้หลุดหายไปจากระบบการศึกษาช่วงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจากการคำนวณตัวเลขทางเศรษฐกิจทำให้ชุมชนและท้องถิ่นของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นสูญเสียรายได้กว่า 85 ล้านบาทต่อปีที่ควรจะเป็นเงินกระตุ้นการใช้จ่ายและนำเงินมาหมุนเวียนระบบเศรษฐกิจในชุมชนและท้องถิ่น เด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาก่อนจบมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งถือเป็นแรงงานขั้นต่ำมีรายได้ตลอดอายุการทำงานในช่วงอายุ 15-60 ปี น้อยกว่าคนจบปริญญาตรีถึง 2 เท่า ทำให้เสียรายได้กว่าปีละ 50 ล้านบาท และส่วนใหญ่จะเข้าไปเป็นแรงงานในเมืองใหญ่ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากกว่า 50% ของรายได้ ในขณะที่ผู้ประกอบการเห็นว่าชุมชนและท้องถิ่นของตนเองไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพจึงตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในเมืองใหญ่ ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างน้อยเฉลี่ย 2,500 บาทต่อคนต่อเดือน สภาพการณ์ที่กล่าวมานี้จึงนับเป็นการสูญเปล่าทางการศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการศึกษาและคุณภาพการผลิตบัณฑิตของอุดมศึกษาไทยที่จะต้องเผชิญและปรับตัวในยุคของการปฏิรูปการศึกษา

คำสำคัญ : การสูญเปล่าทางการศึกษา คุณภาพบัณฑิตของอุดมศึกษาไทย

ABSTRACT

In each year there were more than 60 percent of about 900,000 Thai children who disappeared from the education system during the lower secondary school (grade 7 - 9). From economy figure calculating, it resulted in lost income more than 85 million baht per year to their communities and locals, instead of bringing this money to stimulate the local economy. They were out of the education system before they finished their education at the lower secondary school (grade 9), that resulted in lower paid jobs affecting their lifetime earnings 15 - 60 years, which less than the earnings of someone with a

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

bachelor's degree 2 times. That was lost income of more than 50 million baht each year to the local communities. Most of them worked in the big cities, which had to pay the expenses more than 50 percent of their incomes. While their parents thought that their communities and locals could not manage the education well enough, so that they sent their children to study in the big cities, then they had to pay at least 2,500 baht per person and per month.

Keywords : the waste of education, quality of graduates of Thai higher education

บทนำ

ระบบการศึกษาของประเทศไทยได้รับการประเมินจากสถาบันวิชาการหลากหลายสถาบัน โดยผลจากการประเมินล่าสุดจาก WEF (World Economic Forum) ได้รายงานผลการจัดอันดับภาพรวมการแข่งขันของไทยอยู่อันดับที่ 34 จาก 148 ประเทศ โดยภาพรวมด้านการศึกษาของไทยอยู่อันดับที่ 66 ในขณะที่ข้อมูลของสถาบันสถิติแห่งองค์การยูเนสโก (UNESCO Institute for Statistics-UIS) ระบุว่าสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดินของไทยในปีงบประมาณ 2554 มีสัดส่วนสูงถึง ร้อยละ 24 ของงบประมาณทั้งหมด ซึ่งสูงเป็นอันดับ 2 ของโลก รองเพียงประเทศกาน่า ดังนั้นจากสภาพการณ์ดังกล่าวได้สะท้อนถึงปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาเพียงอย่างเดียว แต่ยังไม่ถึงถึงการสูญเสียทางการศึกษาที่ได้ลงทุนไปมากมาย รวมทั้งผลกระทบต่อชื่อเสียงและคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศ (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. 2557ก : ความน่า)

จากการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2557 ที่รัฐบาลจัดสรรให้กับการศึกษาระดับต่างๆ มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2556 อยู่ที่ 481,337 ล้านบาท ซึ่งสูงมากกว่าเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน แต่ก็กลับพบว่า คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยยังคงต่ำมาก เมื่อพิจารณาพบว่า งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) 96,238 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 19.99 ของงบประมาณที่จัดสรรให้กับการศึกษาทั้งหมด จากข้อมูลแสดงว่า การจัดสรรงบประมาณให้กับสำนักงาน

คณะกรรมการการอุดมศึกษาอยู่ในสัดส่วนที่สูงมากแต่กลับมีคุณภาพที่ตกต่ำเมื่อดูจากผลคุณภาพของบัณฑิตไทย (กนก วงษ์ตระหง่าน. 2556 : ออนไลน์) ดังที่ศูนย์สำรวจความคิดเห็นนิด้าโพลของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2557 : ออนไลน์) เปิดเผยผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “ปัญหาคุณภาพบัณฑิตไทย” พบว่ามีปัญหาที่น่าสนใจดังนี้ ผู้เรียนไม่สนใจที่จะได้รับความรู้มีค่านิยมแค่ต้องการใบปริญญาเท่านั้น มหาวิทยาลัยมุ่งผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจมากเกินไป (จ่ายครบจบแน่) หลักสูตรเน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ บัณฑิตจึงไม่สามารถทำงานจริงได้ หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด อาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่งไม่มีคุณภาพและกระศึกษาที่มีค่านิยมที่เรียนตามเพื่อน หรือเรียนไม่ตรงสาขา เมื่อจบไปแล้วทำงานไม่ตรงกับสาขาที่เรียนมา ทำให้มีบัณฑิตจบออกมาเกินความต้องการของตลาดแรงงาน

ดังนั้นบทความเรื่องนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อมูลการสูญเสียทางการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพบัณฑิตของอุดมศึกษาไทย อันเนื่องมาจาก การออกจากระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชนไทย คุณภาพของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งจะแสดงให้เห็นข้อเท็จจริงทางการศึกษาไทยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการผลิตบัณฑิตของอุดมศึกษาไทย

การสูญเสียค่าทางการศึกษา

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก (UNESCO) ได้กล่าวถึง ความหมายของการสูญเสียค่าทางการศึกษา พอสรุปได้ ดังนี้ (UNESCO. 1968 : 88-89)

การสูญเสียค่าทางการศึกษาเป็นผลที่เกิดมาจาก ปัญหาของการจัดการศึกษาหรือการออกกลางคันของผู้เรียน โดยส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ตามชนบทมากกว่าในเมือง และเกิดขึ้นกับผู้เรียนเพศหญิงมากกว่าผู้เรียนเพศชาย นอกจากนี้สถานศึกษาที่ผู้สอนมีการแตกแยก ความสามัคคี จะมีผู้เรียนที่ออกกลางคันก่อนที่จะสำเร็จ การศึกษาในอัตราที่สูง และการออกกลางคันของผู้เรียน ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษามักพบในสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งการสูญเสียค่าทางการศึกษาทำให้ไม่ได้รับประโยชน์ผล อย่างคุ้มค่าจากงบประมาณหรือค่าใช้จ่ายที่ลงทุนไป

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้น สาเหตุสำคัญของการสูญเสียค่าทางการศึกษาเกิดจากการออกกลางคันของผู้เรียน ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลทำให้เกิดการสูญเสียค่าทางการศึกษา และส่งผลกระทบต่อการลงทุนทางการศึกษา งบประมาณ และค่าใช้จ่าย เวลา คน วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ และที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้เรียนเกิดความเสียใจหรือมีสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ นำสู่ปัญหาปากท้อง การขาดรายได้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้ยังแสดงถึงการล้มเหลวของชีวิตหรือไม่พัฒนาของคนในประเทศ ส่งผลกระทบต่อชาวกำลังคนในการพัฒนาประเทศ ต้องอาศัยคนที่มีการศึกษาในการพัฒนา ปัญหาสังคมในภาคส่วนต่าง ๆ ก็จะตามมาเป็นลำดับต่อไป

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการสูญเสียค่าทางการศึกษา

การสูญเสียค่าทางการศึกษาเป็นปัญหาที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงสมรรถนะในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ภาครัฐได้กำหนดไว้ การจัดการศึกษาของประเทศนับว่าเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ทั้งทางด้านกำลังคน กำลังเงิน และวัสดุอุปกรณ์ ถือว่าเป็นการช่วยให้ประเทศได้พัฒนา

กำลังคนให้มีประสิทธิภาพ สนองความต้องการของประเทศ ถ้าการลงทุนทางการศึกษาได้ผลไม่คุ้มค่า สมฤทธิ์ผลที่ได้ไม่ตรงตามจุดหมายที่วางไว้ เช่น กรณีผู้เรียนไม่จบการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด การออกกลางคัน จะด้วยมูลเหตุใดๆ ก็ตามเรียกว่า เป็นการลงทุนที่สูญเสียค่า โดยมีได้ผลตอบแทนใดๆ (สุทธิ โรจน์บุญถึง. 2559 : ออนไลน์) จากการวิเคราะห์มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการสูญเสียค่าทางการศึกษานั้น อาจมาจากสาเหตุ 2 ปัจจัย ได้แก่ (ศิริชัย ชินะตั้งกูร. 2546) 1) ปัจจัยภายใน คือ การสูญเสียค่าทางการศึกษาอันเนื่องมาจากระบบ การศึกษาขาดประสิทธิภาพในการจัดการ การเข้าชั้น หรือ การสอบตกของผู้เรียน การใช้เวลาเรียนมากกว่าปกติ การออกกลางคัน ครูผู้สอนขาดประสิทธิภาพ ห้องเรียน หรืออุปกรณ์การเรียนไม่ได้ใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า ผู้เรียน ไม่ได้เลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตนเองสนใจ เป็นต้น 2) ปัจจัยภายนอก คือ การสูญเสียค่าทางการศึกษาที่เกิดจากการจัดสรรงบประมาณ ค่าใช้จ่าย และการลงทุน สนับสนุนของรัฐบาล นโยบายและการวางแผนในการจัดการ การศึกษาในระดับชาติ อัตราการว่างงาน และ สภาพภาวะการณืทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมา สุทธิะพินทุ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สาเหตุของการสูญเสียค่าทางการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ : กรณีศึกษาของวิทยาเขตของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า การที่นักเรียนไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดโดย การออกกลางคันเป็นสาเหตุของการสูญเสียหรือสูญเสียค่าทางการศึกษา โดยพบสาเหตุหลายประการ ได้แก่ การ ติดยาเสพติด ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษา ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ปรับตัวเข้ากับ สถานการณ์เรียนไม่ได้ ไม่มีวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียน มีความกังวลในเรื่องต่างๆ ขาดการวางแผนการเรียน ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่ชอบ แผนกที่ไม่สมัครใจเรียน นอกจากนี้จากการศึกษา จันท์ชลิ มาพุท (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การ

วิเคราะห์ความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาและทางเลือกในการลดความสูญเสียเปล่าของโปรแกรมวิทยาศาสตร์ศึกษาและคณิตศาสตร์ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสูญเสียเปล่าทางการศึกษามาจากสาเหตุด้านสถาบัน สาเหตุด้านส่วนตัว และสาเหตุด้านครอบครัว

ขณะที่ ศิริชัย กาญจนวาสี (2521 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา องค์ประกอบของปัจจัยที่ทำให้เกิดการสูญเสียเปล่าทางการศึกษาไว้ 6 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น สถานศึกษาขาดบริการแนะแนวทางการศึกษา ขาดบริการที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนและขาดการประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เป็นต้น องค์ประกอบที่ 2 คุณลักษณะของผู้เรียน เช่น ไม่ขยันหมั่นเพียรในการทำแบบฝึกหัดหรือการบ้าน ขาดความเอาใจใส่ในการเรียน ขาดเรียนเป็นประจำ เป็นต้น องค์ประกอบที่ 3 การเรียนการสอน เช่น ครูไม่มีจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน ขาดมาตรฐานในการออกข้อสอบ ขาดความยุติธรรมในการให้คะแนน เป็นต้น องค์ประกอบที่ 4 ความสัมพันธ์ในครอบครัว เช่น ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลอบรมบุตร ผู้เรียนขาดความอบอุ่นในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก และผู้ปกครองแยกกันอยู่ เป็นต้น องค์ประกอบที่ 5 สภาพเศรษฐกิจและสังคม เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคมต่ำ รายได้ต่ำ อาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนหนาแน่น และขาดด้านบริการด้านการศึกษาและสาธารณูปโภค เป็นต้น และองค์ประกอบที่ 6 ปัญหาเกี่ยวกับครู เช่น ผู้เรียนทะเลาะกับครู ไม่ชอบครูประจำชั้น ถูกลงโทษและบังคับผู้เรียนมากเกินไป เป็นต้น

การออกจากระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชนไทย

ผลจากการเกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามีส่วนหนึ่งมาจากโครงสร้างทางการศึกษาของประเทศไทย เด็กและเยาวชนไทยในแต่ละปีกว่าร้อยละ 60 จากจำนวนเด็กและเยาวชนไทยที่เกิดมาราวปีละประมาณ 9 แสนคน หลุดหายออกไปจากระบบการศึกษาช่วงระดับมัธยมศึกษา โดยพบว่า

- ร้อยละ 10 หรือประมาณ 90,000 คน หลุดหายออกไปจากระบบก่อนจบมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 (ม.3)

- ร้อยละ 30 หรือประมาณ 270,000 คน ยุติชีวิตการเรียนลงเมื่อจบมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 (ม.3)

- ร้อยละ 20 หรือประมาณ 180,000 คน ออกจากระบบไปเมื่อจบมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 (ม.6) หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งส่วนใหญ่มีเหตุผลมาจากความยากจนและความจำเป็นในชีวิต

- มีเพียงร้อยละ 40 หรือประมาณ 360,000 คน ที่สามารถไต่ระดับมาจนถึงระดับอุดมศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน พบว่า เด็กและเยาวชนในประเทศไทย จำนวน 6 ใน 10 คนจะต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานเมื่ออายุ 18 ปีหรือต่ำกว่า ส่วนผู้ที่ผ่านเข้าสู่การเรียนระดับอุดมศึกษามากกว่าครึ่งจะประสบปัญหา เช่น เรียนไม่จบ ตกงานและไม่มีงานทำ ไม่มีทุนการศึกษา และการขาดทักษะความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กและเยาวชนในประเทศไทยที่เกิดในรุ่นราวคราวเดียวกันมีประมาณ 9 แสนคน ต่อปี หรือหากเปรียบเทียบสัดส่วนเด็กและเยาวชนในประเทศไทย 10 คน จะมีเส้นทางตามระบบการศึกษาไปได้ไกลไกลแตกต่างกัน กล่าวคือ (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. 2556; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2556; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554, 2555; สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554; บริษัท แมนพาวเวอร์กรุ๊ป จำกัด, 2555)

- 5 ใน 10 คน เรียนจบไม่เกินมัธยมศึกษา ปีที่ 6 (ม.6) หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

- 2.5 คน จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) หรือการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

- ส่วนอีก 2.5 คน จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

- มี 4 ใน 10 คน ได้เรียนต่อระดับอุดมศึกษา

3 ใน 4 คน เรียนจบระดับอุดมศึกษา โดยมี 1 คน เรียนไม่จบ และที่สำคัญมีเพียง 1 คน ที่เรียนจบและได้งานทำ

นอกจากนี้ประเทศไทยยังประสบปัญหาเด็กและเยาวชนที่สะสมมายาวนาน จากการศึกษาข้อมูลของโครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนไทย (Child Watch) ของสถาบันรามจิตติ (สถาบันรามจิตติ. 2555) พบว่า เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสมีจำนวนสะสม 3 ถึง 5 ล้านคน ที่อยู่ในระบบและนอกระบบการศึกษา หรือราว 1 ใน 4 ของประชากรวัย 0 – 18 ปี ที่มีอยู่จำนวน 16 ล้านคน โดยปัญหาที่พบ คือ

- ปัญหาเด็กและเยาวชนเร่ร่อน ประมาณ 3 หมื่นคน
- ปัญหาเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและที่ถูกคุมประพฤติ ประมาณ 5 หมื่นคน
- ปัญหาเด็กและเยาวชนในชนบทห่างไกล ความเจริญ ประมาณ 1.6 แสนคน
- ปัญหาเด็กและเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ประมาณ 1 แสนคน/ปี
- ปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดจากแรงงานต่างด้าว ประมาณ 2.5 แสนคน
- ปัญหาเด็กและเยาวชนพิการและบกพร่องทางการเรียนรู้ ประมาณ 2 ล้านคน
- ปัญหาเด็กและเยาวชนไร้สัญชาติ ประมาณ 3 แสนคน
- ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ติดเชื้อเอชไอวี (HIV) ประมาณ 5 หมื่นคน
- ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ถูกบังคับขายแรงงาน ประมาณ 1 หมื่นคน
- ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ค้าและติดยาเสพติด ประมาณ 1 หมื่นคน
- ปัญหาเด็กและเยาวชนถูกบังคับค้าประเวณี ประมาณ 2.5 หมื่นคน
- ปัญหาเด็กและเยาวชนกัมพูชา ประมาณ 9 หมื่นคน

- ปัญหาเด็กและเยาวชนยากจน ที่มีมากถึง 3 ล้านคน โดยเด็กและเยาวชนบางคนมีความเสี่ยงมากกว่า 1 ลักษณะ

การสูญเสียค่าทางการศึกษาของประเทศไทย

การสูญเสียค่าทางการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จึงส่งผลให้เกิดการสูญเสียค่าทางการศึกษา ซึ่งจากการคำนวณตัวเลขทางเศรษฐกิจทำให้ชุมชนและท้องถิ่นของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นสูญเสียรายได้กว่า 85 ล้านบาทต่อปีที่จะเป็นเงินกระตุ้นการใช้จ่ายและนำเงินมาหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจในชุมชนและท้องถิ่น (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. 2557 ข : 1-2)

เด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษาก่อนจบมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 (ม.3) ซึ่งถือเป็นแรงงานขั้นต่ำมีรายได้ตลอดอายุการทำงานในช่วงอายุ 15-60 ปี น้อยกว่าคนจบปริญญาตรีถึง 2 เท่า ทำให้เสียรายได้กว่าปีละ 50 ล้านบาท และส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนเหล่านี้จะเข้าไปเป็นแรงงานในเมืองใหญ่ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากกว่า 50% ของรายได้ เหลือกลับคืนชุมชนและท้องถิ่นของตนเองเพียง 50% จึงทำให้เสียรายได้กว่าปีละ 15 ล้านบาท ในขณะที่มีพ่อแม่และผู้ปกครองที่เห็นว่าชุมชนและท้องถิ่นของตนเองไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพจึงตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อในเมืองใหญ่ ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างน้อยเฉลี่ย 2,500 บาทต่อคนต่อเดือน จึงทำให้เสียรายได้กว่าปีละ 20 ล้านบาท (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. 2557 ข : 1-2)

จากการศึกษาปัญหาของการสูญเสียค่าทางการศึกษาของประเทศไทย จึงไม่ได้อยู่ที่ผู้เรียน

สถานศึกษา นโยบาย และงบประมาณ เท่านั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากระบบการบริหารจัดการที่ขาดคุณภาพที่ดี ดังข้อมูลจากสัดส่วนที่คำนวณไว้ในงบประมาณ 100 บาท จะถูกจัดสรรไปเป็น เงินเดือนครู 76 บาท ค่าอาหารและเครื่องแบบ 10 บาท ค่าบริหารจัดการ 6 บาท ค่าอาหารและครุภัณฑ์ 5 บาท เหลือเป็นงบพัฒนาผู้เรียนเพียง 3 บาท ซึ่งข้อมูลที่สะท้อนว่าเงิน 100 บาท ที่ลงทุนไปกับการศึกษา จึงหมดไปกับการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ และสูญเปล่า งบประมาณเหลือไปถึงผู้เรียนจริงๆ เพียง 3 บาท นอกจากนี้การสูญเปล่าทางการศึกษาของประเทศไทยจึงสะท้อนคุณภาพในการจัดการศึกษา กล่าวคือ สถานศึกษาศึกษาทุกระดับอยู่ภายใต้การบริหารจัดการแบบระบบราชการ ที่พบว่า ยังคงมีความอ่อนแอและนับเป็นต้นตอของปัญหาการพัฒนาคุณภาพต่างๆ ด้านของการศึกษา ทั้งความใหญ่โตในสายการบังคับบัญชา เปลี่ยนแปลงได้ยาก และมากไปด้วยกฎระเบียบจนเป็นอุปสรรคในตัวเอง มีลักษณะแบบระบบอำนาจนิยม ขาดความยืดหยุ่น และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศ ทำให้การจัดการขาดความต่อเนื่อง (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. 2557 : 7-10)

คุณภาพบัณฑิตของอุดมศึกษาไทย

ผลจากการสูญเปล่าทางการศึกษาข้างต้น ได้ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพบัณฑิตของอุดมศึกษาไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังที่ทราบว่าการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีการพัฒนาความรู้ระดับสูงเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมในอนาคต การศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นยังรวมถึงการให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อให้ผลผลิตของอุดมศึกษาซึ่งเป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไปนั้น มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการ แม้ว่าการพัฒนาคุณภาพของการอุดมศึกษาไทยมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยัง

พบว่า คุณภาพบัณฑิตอุดมศึกษาไทยยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรในหลายประเด็น สาเหตุหลักจากหลายประการประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษาปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในเรื่องการสร้างและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการเรียนการสอนและการวิจัย ปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอันเนื่องมาจากปัจจัยส่วนตัวและด้านระบบการบริหารจัดการต่างๆ การเปิดหลักสูตรตามความพอใจ โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพและความต้องการของตลาดแรงงาน บัณฑิตที่จบการศึกษาออกมาบางส่วนไม่ได้คุณภาพและมีปัญหาในด้านภาษาอังกฤษ สถาบันอุดมศึกษาจึงควรดึงผู้ประกอบการเข้าไปร่วมพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาบุคลากร และเปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าไปฝึกงานในสถานประกอบการตั้งแต่ยังเรียนอยู่ทำให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกมาไม่มีคุณภาพตามที่สังคมคาดหวังไว้ และสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเปิดหลักสูตรให้ตรงกับสภาพความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันและอนาคต สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ มากขึ้น เพื่อเสริมสร้างจุดแข็งและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ๆ ซึ่งกันและกัน สถาบันการศึกษาต้องมุ่งจัดการศึกษาเฉพาะทางที่เป็นการลงลึกเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ อันเป็นการพัฒนาการอุดมศึกษาที่มีคุณภาพ โดยสร้างความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ ให้สามารถแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำอื่นๆ ทั่วโลกได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2550 : ออนไลน์)

นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจข้างต้นเกี่ยวกับการออกจากระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชนไทยที่ระบุว่า มีเยาวชนที่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา 4 ใน 10 คน ซึ่งก็น่าจะมีโอกาสที่ดีกว่าเยาวชนคนอื่นๆ แต่ก็พบว่า ใน 4 คนนี้ มีเพียง 3 คนที่ศึกษาจนสำเร็จระดับปริญญาตรี แต่มีเพียง 1 คนเท่านั้นที่สามารถหางานประกอบอาชีพได้ในปีแรก ส่วนอีก 2 คนที่เหลืออยู่ต้องตกอยู่ในสภาวะตกงานใน 1 ปีแรก (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. 2556) ทั้งนี้จากข้อมูลของสำนักงานสถิติ

แห่งชาติ พบว่า เมื่อปี พ.ศ.2555 มีเยาวชนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาประมาณ 360,000 คน/ปี ในจำนวนนี้ศึกษาไม่จบ 72,000 คน/ปี สามารถหางานประกอบอาชีพได้ในปีแรก 108,000 คน/ปี และอยู่ในสภาวะตกงานใน 1 ปีแรก 180,000 คน/ปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2556)

ในขณะที่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้คาดการณ์ความต้องการแรงงานใน 14 กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต พบว่า ความต้องการแรงงานในระยะ 5 ปีข้างหน้า (ปี พ.ศ. 2556 – 2560) มีจำนวนรวมประมาณ 681,836 คน จำแนกเป็น แรงงานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า ประมาณ 395,772 คน คิดเป็นร้อยละ 58 แรงงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช./ปวส.) ประมาณ 199,395 คน คิดเป็นร้อยละ 29 แรงงานระดับปริญญาตรี ประมาณ 86,669 คน คิดเป็นร้อยละ 13 ดังนั้น ตลาดแรงงานมีความต้องการฝีมือแรงงานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่าอยู่จำนวนมาก รองลงมาคือ แรงงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ส่วนแรงงานระดับปริญญาตรียังมีความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุดแต่ในขณะที่มีเยาวชนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาประมาณ 360,000 คน/ปี จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เยาวชนที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตกงานและยังหางานทำไม่ได้ในปัจจุบัน (สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. 2556) ซึ่งผลจากการสำรวจความคิดเห็นของนายจ้างต่างตอบตรงกันว่า คุณภาพบัณฑิตของอุดมศึกษาไทยขาดทักษะความรู้ด้านภาษา การสื่อสาร ไปจนถึงลักษณะนิสัยและวินัยที่ดี อย่างที่นายจ้างมีความคาดหวัง ซึ่งผลจากการสำรวจพบว่า ทักษะที่นายจ้างต้องการ มีดังนี้ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2551)

ทักษะที่นายจ้างต้องการ	ร้อยละของคุณภาพบัณฑิตของอุดมศึกษาไทยที่ยังอ่อนทักษะ
การติดต่อสื่อสาร	41%
การคิดคำนวณ	60%

ทักษะที่นายจ้างต้องการ	ร้อยละของคุณภาพบัณฑิตของอุดมศึกษาไทยที่ยังอ่อนทักษะ
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	81%
ภาษาอังกฤษ	41%

บทวิเคราะห์และสรุป

การพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษาของประเทศไทยในช่วงระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา รัฐได้ทุ่มเททั้งด้านงบประมาณและการระดมทรัพยากรมาลงทุนในด้านการศึกษา หากทำการเปรียบเทียบกับการลงทุนในสาขาอื่นๆ ทั้งในภาคเศรษฐกิจและในภาคสังคมแล้ว จะเห็นว่าการจัดสรรเงินลงทุนด้านการศึกษานี้ได้รับการจัดอันดับความสำคัญอยู่ในอันดับสูงสุด อย่างไรก็ตามการพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษายังประสบกับปัญหาอีกหลายประการที่จะต้องรีบเร่งดำเนินการและหาทางแก้ไข ปัญหาคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปัญหาเด็กและเยาวชนในลักษณะต่างๆ ที่มีมากมายหลากหลาย ดังนั้นการลงทุนทางการศึกษาจึงทำไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพประชากรของประเทศให้สนองตอบความต้องการของสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าผู้ที่มาศึกษาในระบบจะสามารถสำเร็จการศึกษาได้ทั้งหมด ส่วนหนึ่งต้องออกจากการศึกษากลางคัน ทำให้เกิดผลเสียหายตามที่นักวิชาการเรียกว่า “เกิดความสูญเปล่าในการลงทุนเพื่อการศึกษา” กล่าวคือ สถาบันศึกษาเสียเวลาในการบริหารจัดการ เสียทรัพยากรในการลงทุนและเสียโอกาสในการสร้างคน ส่วนผู้เรียนเสียเวลา เสียเงินทอง และประการสำคัญ คือ เสียขวัญและกำลังใจในการถอยหลังเพื่อไปเริ่มต้นใหม่ ดังนั้นภาครัฐก็จำเป็นต้องจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อสนับสนุนการอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากเช่นกัน และเป็นที่น่าท้อว่าอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่มีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ทักษะ ศักยภาพในการประยุกต์ความรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพที่เหมาะสม และสอดคล้องต่อถาวร

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังที่องค์ประกอบของสถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญในการสร้างคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการบริการการศึกษาที่ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยคุณภาพของอาจารย์ผู้สอน หลักสูตรการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย รวมทั้งปัจจัยด้านนักศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบด้านสติปัญญา ด้านพื้นฐานครอบครัว นิสัยการเรียน และอื่นๆ เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับต่อคุณภาพและความสำเร็จของนักศึกษาโดยตรง ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงควรมุ่งจัดการศึกษาเฉพาะทางที่ปัจจุบันพบว่า มีแนวโน้มว่าที่บางมหาวิทยาลัยมุ่งจัดการศึกษาเฉพาะที่เป็นการลงลึก ระดับเชี่ยวชาญ อันเป็น

การพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพระดับสูง และเป็นการเพิ่มความสามารถแข่งขันให้มหาวิทยาลัย รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเปิดหลักสูตรให้ตรงกับสภาพความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันและอนาคต สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ มากขึ้น เพื่อเสริมสร้างจุดแข็งและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ๆ ซึ่งกันและกันอันเป็นการพัฒนาการอุดมศึกษาที่มีคุณภาพโดยสร้างความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ ให้สามารถแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำอื่นๆทั่วโลกได้ เพื่อสร้างคุณค่ากับชีวิตแก่เด็กและเยาวชนไทยทุกคนให้มีทักษะสำหรับการบัณฑิตที่มีคุณภาพสามารถเป็นแรงงานหรือผู้ประกอบการที่ดีต่อไป

บรรณานุกรม

- กนก วงษ์ตระหง่าน. (2556). **ปัจจัยที่นำชีวิตเด็กและเยาวชนไปสู่ความสำเร็จ**. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2556, จาก <https://th-th.facebook.com/.../กนก-วงษ์ตระหง่าน.../109167605809018>
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). **ทิศทางการอุดมศึกษาไทย**. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2560, จาก http://www.kriengsak.com/index.php?components=content&id_content_category_main=21&id_content_topic_main=36&id_content_management_main=134
- จันทร์ชลี มาพูน. (2541). **การวิเคราะห์ความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาและทางเลือกในการลดความสูญเสียเปล่าของโปรแกรมวิทยาศาสตร์ศึกษาและคณิตศาสตร์ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริษัท แมนพาวเวอร์กรุ๊ป จำกัด. (2555). **อัตราการว่างงานปี 2554-2555**. กรุงเทพฯ : แมนพาวเวอร์กรุ๊ป.
- เบญจมา สุทธะพินธุ. (2536). **สาเหตุของการสูญเสียเปล่าทางการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ: กรณีศึกษาของวิทยาเขตของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2521). **องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันและการสอบตกซ้ำชั้นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย ชินะดังกูร. (2546). **ความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา: แนวคิดจากกลุ่มอนุรักษนิยม**. เอกสารวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2557). **ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “ปัญหาคุณภาพบัณฑิตไทย”**. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2560, จาก <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=264>

- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2551). **ผลการสำรวจระดับการเพิ่มผลผลิตและบรรยากาศการลงทุนในประเทศไทย ปี 2547-2550**. กรุงเทพฯ : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- สถาบันรามจิตติ. (2555). **โครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนไทย (Child Watch)**. กรุงเทพฯ : สถาบันรามจิตติ.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2556). **ความต้องการแรงงานในระยะ 5 ปี ข้างหน้า (ปี พ.ศ. 2556 – 2560)**. กรุงเทพฯ : สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.
- สุธี ไรจน์บุญถึง. (2559). **บทวิเคราะห์ทางวิชาการ เรื่อง ความสูญเปล่าทางการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2560, จาก www.suthee9.com/บทความวิชาการ/.../20-บทวิเคราะห์ทางวิชาการ-เรื่อง- ความสูญเปล่าทางการศึกษา.html
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). **จำนวนประชากรของประเทศไทยจากการประมาณการ พ.ศ.2553-2583**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). **จำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2552-2553**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2555). **จำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2552-2553**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2556). **ความเป็นจริงในชีวิตเด็กและเยาวชนไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- _____. (2557ก). **อภิวัดผลการเรียนรู้ สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2557ข). **ข้อเท็จจริงทางการศึกษาไทย กับคำถามที่รอคำตอบจากคนไทยทุกคน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). **ผลการสำมะโนประชากร พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2556). **รายงานข้อมูลสถิติทางการศึกษา ปี 2555**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- UNESCO. (1968). **An Asia Model of Educational Development**. UNESCO.